

Jaaroverzicht 2004

Ontwikkeling binnen de Duitse politiek

[Achtergrond](#) - 22 december 2004

(22 december 2004) Het allesoverheersende thema van 2004 was het hervormingsbeleid van de regering-Schröder. Afgelopen jaar maakten SPD en Die Grünen werk van hun al in 2003 gepresenteerde [Agenda 2010](#), de meest ingrijpende sanering van de Duitse arbeidsmarkt en verzorgingsstaat sinds de oorlog.

Voor oppositiepartij CDU verliep 2004 precies andersom. Na een droomstart overheerst kort voor 2005 de [interne strijd](#). Lange tijd ging het bergopwaarts: een hele trits deelstaatverkiezingen werd gewonnen. In [Hamburg](#) haalden de christendemocraten zelfs de absolute meerderheid. De landelijke peilingen vertoonden lange tijd ook een absolute meerderheid. De Bondsdagverkiezingen van 2006 schenen al beslist. Op 23 mei werd bovendien de CDU'er [Horst Köhler](#) gekozen tot bondspresident. Hij oogstte lof met zijn *acceptance speech*: "Ik hou van ons land". Köhler - en daarmee de CDU - boekte een morele overwinning op rood-groen toen de president in oktober de kanselier kapittelde over diens onzalige plan om de [viering van de Duitse eenwording](#) voortaan in het weekend te vieren, om een extra werkdag te winnen en zo het begrotingstekort terug te dringen. De 'misser van het jaar' staat uitgerekend op naam van het 'politieke dier' Gerhard Schröder.

Maar na de zomer ging het bergafwaarts met de CDU. De partij werd tijdens [lokale verkiezingen](#) afgestraft voor haar betrokkenheid bij de creatie van het Hartz IV-spoek, haar gebrek aan alternatieve plannen bijvoorbeeld wat betreft de [gezondheidszorg](#) en de [belasting](#) en de aanhoudende machtsstrijd tussen partijleider [Angela Merkel](#) en haar mannelijke belagers. Vice-fractievoorzitter Friedrich Merz stapte op, evenals gezondheids-expert Horst Seehofer. CSU-leider Stoiber blijft een plaaggeest voor CDU-voorzitter Merkel, die in december weliswaar werd herkozen, maar nog altijd niet volledig onbetwist is als lijsttrekker voor 2006. Op de valreep van 2004 bezorgde secretaris-generaal [Laurenz Meyer](#) de CDU-leidster verdere kopzorgen door de halve waarheid te melden over zijn neveninkomsten. Voor *iron lady* Merkel en haar CDU wordt het in 2005 erop of eronder.

Tussen alle bedrijven door werd Duitsland opgeschrikt door de uitslag van de [deelstaatverkiezingen in Saksen](#). In september haalde de extreem-rechtse NPD daar bijna 10 procent van de stemmen. Voor het eerst sinds 1967 zijn neonazi's

weer present in een parlement.

Woestijntent

Op terrein van de buitenlandse politiek vond in 2004 de langverwachte toenadering plaats tot de Verenigde Staten. Gerhard Schröder was in februari voor het eerst sinds 2002 weer welkom in het [Witte Huis](#). Toch blijft Duitsland onder zijn leiding vooral vasthouden aan de in 2002 verkondigde ‘Duitse weg’: de kanselier blijft weigeren troepen naar Irak te sturen, eist voor Duitsland een permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad – inclusief vetorecht – en behoort tot het selecte gezelschap democratisch gekozen leiders dat [president Poetin](#) van Rusland beschouwt als “loepzuivere democraat”. Turkije behoort wat rood-groen betreft absoluut bij de EU; de CDU wil niet verder gaan dan economische samenwerking via een ‘geprivilegieerd partnerschap’. Schröder bezocht in een woestijntent kolonel [Khadaffi](#) van Libië, nadat deze [schadevergoeding](#) had betaald aan de slachtoffers van de beruchte bomaanslag op de West-Berlijnse discotheek LaBelle in 1986.

Na de moord op Theo van Gogh barstte ook in Duitsland het [integratiedebat](#) volledig los. Minister van Binnenlandse Zaken Schily (SPD) waarschuwde voor “Nederlandse toestanden” - prompt werd brand gesticht in een [moskee](#). Kanselier Schröder waarschuwde voor een “cultuurstrijd” - prompt verijdelde de veiligheidsdienst een aanslag op de Irakese interim-president [Iyad Allawi](#) tijdens diens bezoek aan Berlijn. De islamitische haatprediker Metan Kaplan was eerder al Duitsland uitgezet. Schröders voorganger Helmut Schmidt verklaarde de immigratie van de jaren zestig tot “vergissing”; Schröders *would-be* opvolger Angela Merkel verklaarde meteen maar de gehele multiculturele samenleving voor “mislukt”. Om haar eisenpakket voor nieuwkomers gestalte te geven, stofte de CDU een omstreden begrip af: [Leitkultur](#). Wat dat precies inhoudt, wordt misschien duidelijk in 2005.

Mark Schenkel is historicus en schrijft regelmatig artikelen voor het Duitslandweb.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2062/jaaroverzicht-2004>